

Sundsvalls kommun

Beslut för gymnasiesärskola

efter tillsyn i Sundsvalls gymnasiesärskola
Hedbergska 4
i Sundsvalls kommun

Tillsyn i Sundsvalls gymnasiesärskola Hedbergska 4

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Sundsvalls kommun under hösten 2015. Sundsvalls gymnasiesärskola Hedbergska 4 besöktes av Skolinspektionen den 4 november 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Det finns ingen nationell statistik att tillgå avseende kunskapsresultaten i gymnasiesärskolan.

Gymnasiesärskolan inom Hedbergska skolområdet (Åkersviks skolenhet) har inte heller någon egen sammanställning över elevernas samlade måluppfyllelse och kunskapsresultat. I de nationella programmens kvalitetsrapporter för 2014/15 anges under Kunskaper, andel elever med slutbetyg efter fyra år, att alla elever fått slutbetyg. Det framgår ingen sammanställning av kunskapsresultat för programmen avseende ämnen/kurser inom gymnasiesärskolan på Åkersviks skolenhet.

När det gäller trygghet framgår av kvalitetsrapporterna för respektive program att 8 av 11 känner sig trygga i skolan på programmet för hotell, restaurang och bageri och 11 av 12 elever känner sig trygga i skolan på programmet för hantverk och produktion läsåret 2014/15.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-03-04
3. Arbetsplatsförlagt lärande	Ingen brist konstaterad	
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Anmärkning	2016-03-04
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-03-04
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-10-31
Ytterligare brister	Föreläggande	2016-01-04

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Tillsynen visar att det finns utrymme för att öka måluppfyllelsen vid gymnasiesärskolan vid Åkersviks skolenhet inom Hedbergsska skolområdet. En viktig förutsättning är att se till det finns scheman på plats vid läsårets start, så att det säkerställs att eleverna får den undervisningstid inom olika kurser som de har rätt till. En annan är att rektorn ser till att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd uppfyller skollagens krav, vilket innebär att den arbetsgång och de

rutiner som gäller vid skolenheten tillämpas av alla pedagoger. Det är särskilt viktigt då tillsynen visar att skolenheten har elever med hög frånvaro. I det sammanhanget är analysarbetet viktigt och samarbete med elevhälsans alla kompetenser nödvändig. För att det systematiska kvalitetsarbetet ska kunna bli ett funktionellt verktyg, där rektor kan vidta åtgärder för utveckling av undervisningens kvalitet, krävs att skolenheten genomför övergripande uppföljningar och analyser av kunskapsresultaten och av värdegrundsarbetet. Detta förutsatt att respektive program genomför uppföljningar och analyser av de ämnen och kurser eleverna ges undervisning i och att analyser av arbetet med trygghet och trivsel genomförs. På skolenhetsnivå behöver också uppföljning och analys av elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete genomföras. Av tillsynen framgår också att skolenhetens plan mot kränkande behandling behöver utvecklas.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolenheten saknar viktiga underlag i sitt systematiska kvalitetsarbete, vilket måste åtgärdas.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun att senast den 4 mars 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisning skickas till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Beskrivning av arbetsområdet

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och de nationella kunskapskrav och kravnivåer som finns för respektive ämne och ämnesområde får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta avser samtliga ämnen och ämnesområden som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen inom nationella program, samt ämnen och ämnesområden inom individuella program. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL).

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen

för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sundsvalls kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen).
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8–9 §§ skollagen; Läroplan för gymnasiesärskolan 2013, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar).
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- När skolpersonal befarar att en elev inte kommer att nå kunskapskraven, se till att eleven skyndsamt ges sådant stöd i form av extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen.
- Se till att skolpersonal som uppmärksammar att en elev kan vara i behov av annat stöd än i form av extra anpassningar, skyndsamt anmäler det till rektorn.
- Efter sådan anmälan, se till att skyndsamt utreda elevens behov av särskilt stöd.
- Se till att samråd med elevhälsan alltid sker i utredningen om det inte är uppenbart obehövt.
- Se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd.
- Se till att det av programmet framgår behovet av särskilt stöd.

- a) elevens behov av särskilt stöd,
- b) när åtgärderna ska följas upp och utvärderas, samt
- c) vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Motivering till bedömning av brist

I skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Om det fortfarande befaras att eleven inte kommer att nå kunskapskraven, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas som eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. I propositionen till skollagen (prop. 2009/10:165) beskrivs att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Vidare ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan uppges att ingen elev "just nu har extra anpassningar eller åtgärdsprogram". Rektorn uttrycker att extra anpassningar görs men det dokumenteras inte och vem som ansvarar för vad är inte tydligt. Det finns en dokumenterad arbetsgång avseende extra anpassningar och särskilt stöd för Hedbergsska skolområdet och som är utlagd på webben. Implementeringen av arbetsgången är inte genomförd, enligt rektorn. Elevhälsans personal bekräftar detta och uttrycker också att alla inte känner till den arbetsgång som gäller. Det finns, enligt elevhälsan en uppfattning bland pedagoger, att är en elev "inskriven i särskolan, behövs inte specialpedagogiska insatser". Av intervjuer med elevhälsans personal, rektor och lärare framkommer att det finns elever som har frånvaro på mer än 4

månader och följaktligen riskerar att inte nå de kunskapskrav som ska nås. Elevhälsan uppger att ett visst arbete med elevers frånvaro görs på individnivå, men inte på generell nivå. Det framgår också att det inte finns några åtgärdsprogram utarbetade i gymnasiesärskolan vid tillsynsbesöket. Av begärd dokumentation framgår att det finns elever i verksamheten med hög frånvaro.

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens arbete med extra anpassningar och särskilt stöd inte uppfyller skollagens krav. Rektor är ytterst ansvarig för elevernas skolgång och behöver därför tydliggöra skolenhetens rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd så att all skolpersonal är medveten om och arbetar efter vad som gäller i det arbetet. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare ska samråd med elevhälsan ske, vilket förutsätter samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete.

Skolinspektionen vill framhålla vikten av att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd åtgärdas. Särskilt angeläget är det mot bakgrund av att lärare säger sig inte vara riktigt nöjda med hur anpassningar av undervisningen kring elever genomförs.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun att senast den 4 mars 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet. Det finns en välfungerande samverkan med arbetslivet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sundsvalls kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleverna ska delta i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (för utbildning som påbörjats före 1 juli 2013 gäller 18 kap. 11 § skollagen/för utbildning som påbörjats efter 30 juni 2013 gäller 18 kap. 16 § skollagen)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (för utbildning som påbörjats före 1 juli 2013 gäller 2 kap. 25 § skollagen; Lpf 94, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektors ansvar/för utbildning som påbörjats efter 30 juni 2013 gäller 2 kap. 25 § skollagen; Läroplan för gymnasiesärskolan 2013, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att eleverna i gymnasiesärskolan deltar i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.
- Som ett led i detta arbete ska rektorn se till att informera elevens vårdnadshavare om att eleven varit frånvarande samt dokumentera frånvaron.
- Se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Se till att psykolog och specialpedagog används i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Motivering till bedömning av brist

Närvaro

Enligt skollagen ska en elev i gymnasiesärskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Det finns riktlinjer för närvaro vid Åkersviks skolenhet men enligt elevhälsan gäller inte samma rutiner för närvaro inom gymnasiesärskolan som i gymnasieskolan. Frånvarorapporteringen sköts olika av lärare och den är inte formaliserad och dokumenterad. Rektorn bekräftar att rutiner och administrativt system (Dexter) finns men dessa fungerar inte för gymnasiesärskolan. Implementeringen har inte fungerat på gymnasiesärskolans program vid Åkersviks skolenhet. Enligt rektorn ska mentorn förutom att kontakta vårdnadshavare, exempelvis föra samtal med elev om orsak som ska dokumenteras i "elevakten". Lärare uppger dock att de känner till att frånvaron ska rapporteras i dataprogrammet Dexter. Elever berättar att de ringer till mentor om de är borta, för "ringer man inte söker skolan en".

Elevhälsans personal och intervjuade lärare uppger samstämmigt att det finns elever med hög frånvaro. Elevhälsan ger exempel på elever med en "frånvaro på 4 månader eller mer" och lärare uppger att det finns elever som vart i skolan "10 dagar sedan årskurs 1".

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att huvudmannen måste se till att eleverna i gymnasiesärskolan deltar i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Som ett led i detta arbete ska rektorn se till att informera elevens vårdnadshavare om att eleven varit frånvarande samt dokumentera frånvaron.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa. Elevhälsans arbete ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande. I samband med införandet av bestämmelsen om en samlad elevhälsa framhölls i förarbetena (prop. 2009/10:165, s. 276) att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare angavs att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrundsarbete. Propositionen tydliggör även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

I gymnasiesärskolan vid Åkersviks skolenhet finns ett elevhälsoteam som består av skolsköterska, kurator och rektor. Elevhälsoteamet har avsatt tid för möte varannan vecka och mentorer ges då möjlighet att ta upp elevärenden. Elevhälsans personal och lärare beskriver att elevhälsan är tillgänglig för elever och personal när det gäller spontana behov. Av intervjuer med elevhälsans

personal och rektor framgår att fokus i arbetet ligger på individnivå. Ärenden på individnivå handlar enligt elevhälsan om "brandkårsuttryckningar".

Skolsköterskan genomför hälsosamtal varje år med gymnasiesärskolans elever. Vidare deltar skolsköterskan på eget initiativ under elevernas individuella val, friskis, i syfte att skapa en bra relation med eleverna. Enligt elevhälsans personal finns inte tid till förebyggande och hälsofrämjande arbete, utan teamet löser de problem som uppstått. Exempelvis träffar inte elevhälsan hela arbetslaget utan enbart enskilda lärare och pedagoger samarbetar inte kring elever. Det finns elever med hög frånvaro där ett visst arbete sker på individnivå men ett arbete på generell nivå utifrån frånvaroaspekten pågår inte. Enligt elevhälsans personal och rektor pågår inte något förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vad som ska göras på generell nivå, genomförs inte enligt elevhälsan. Av intervjuer med lärare, elevhälsans personal och rektor framgår att det i elevhälsoteamet inte finns någon specialpedagog och inte heller psykolog. Psykolog finns inom Sundsvalls gymnasiesärskola, (20 procent i omfattning av tjänst) och den funktionen används till att göra utredningar. Inom Hedbergsska skolområdet finns en specialpedagog som används för gymnasieskolans elever.

Av tillsynen framgår att elevhälsan i gymnasiesärskolan på Åkersviks skolenhet inte främst används förebyggande och hälsofrämjande. Skolinspektionen bedömer därför att elevhälsans arbete främst ska användas förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I detta arbete behöver skolenheten, utöver de kompetenser som redan finns, använda psykolog och specialpedagog. Elevhälsans uppdrag att främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande gäller alla skolformer. Det är huvudmannens ansvar att se till att det finns tillgång till alla kompetenser och att dessa används i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun att senast den 31 oktober 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen, utan ska också omfatta uppföljning av resultat i från lärande som sker på arbetsplats (APL). Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sundsvalls kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (för utbildning som påbörjats före 1 juli 2013 gäller 1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lpf94, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektors ansvar/för utbildning som påbörjats efter 30 juni 2013 gäller 1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Läroplan för gymnasiesärskolan 2013, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (för utbildning som påbörjats för 1 juli 2013 gäller 4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lpf94, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektors ansvar/för utbildning som påbörjats efter 30 juni 2013 gäller 4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för gymnasiesärskolan 2013, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (för utbildning som påbörjats före 1 juli 2013 gäller 4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lpf94, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektors ansvar/för utbildning som påbörjats efter 30 juni 2013 gäller 4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för gymnasiesärskolan 2013, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Följa upp kunskapsresultat och resultat av värdegrundsarbetet i förhållande till de nationella målen och kraven.
- Följa upp verksamheternas förutsättningar och genomförande.
- Analysera på skolenhetsnivå hur förutsättningar och genomförande påverkar resultaten.
- Se till att utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Se till att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är ansvarig för att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Vidare ska kvalitetsarbetet genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Kvalitetssäkring av skolans arbete ska bestå av analys och bedömning av såväl skolans kunskaps- som värdegrundsresultat med fokus på de nationella målen och undervisningens kvalitet. Centrala arbetsprocesser såsom organiseringen av det pedagogiska ledarskapet, extra anpassningar och särskilt stöd samt elevhälsans arbete behöver följas upp för att se hur dessa bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet och elevers utveckling och lärande.

Rektorn har till barn- och utbildningsförvaltningen i Sundsvalls kommun redovisat en kvalitetsrapport läsåret 2014/15 för gymnasiesärskolan vid Åkersvis skolenhet inom Hedbergsska skolområdet. Kvalitetsrapporten följer en given struktur med rubrikerna *inledning, sammanfattning, resultat av barn- och utbildningsförvaltningens mål, effektivt resursanvändande och prioriterade utvecklingsområden*.

På skolenheten ska varje program redovisa en kvalitetsrapport till rektorn utifrån ovan nämnda områden och programmets egna mål. Rapporten lämnas sedan till skolområdeschefen som sammanställer underlagen för de olika

programmen till en rapport om gymnasiesärskolan inom Hedbergsska skolområdet. Det finns ett fastställt årshjul för kvalitetsarbetet.

Lärare beskriver i intervju att de följer årshjulet och att de på våren redovisar en kvalitetsrapport och på hösten utarbetas en verksamhetsplan. Vidare framgår av intervjuade lärare att en dokumenterad analys av betygsresultat inte har genomförts. Rektorn ger uttryck för att kvalitetsarbetet för gymnasiesärskolan inte är bra. Vidare framgår att det finns kvalitetsrapporter från båda programmen och att det dock är uppgifter från den ena rapporten som får mest utrymme i kommunens rapport om gymnasiesärskolan.

Det framgår i intervju med elevhälsan att samarbete mellan hela arbetslaget och elevhälsan inte förekommer och att elevhälsan inte är involverad i analysarbete av resultat inom gymnasiesärskolan. Vidare uppger elevhälsan att det saknas en verksamhetsplan för elevhälsans arbete för programmen i gymnasiesärskolan och att det i kvalitetsrapporten inte heller finns något dokumenterat om elevhälsans arbete. Rektorn har inte efterfrågat det.

Skolinspektionen har tagit del av programmens kvalitetsrapporter som förutom programmens egna mål följer barn- och utbildningsförvaltnings struktur med nämnda områden. Av dokumentationen framgår att analysarbetet är begränsat och har inte genomförts på alla områden i exempelvis för programmet hotell, restaurang och bageri. Under resultat av området trygghet, uppges att 30 procent av eleverna på programmet hotell, restaurang och bageri inte upplever trygghet. Som åtgärd anges att "fortsätta som tidigare". Någon analys är inte dokumenterad. Ett annat exempel är området elevinflytande där inte heller åtgärder för utveckling anges.

Det saknas även dokumenterade uppföljningar och analyser av måluppfyllelsen på respektive program inom gymnasiesärskolans ämnen/kurser utifrån de nationella kunskapskraven. På skolenhetsnivå saknas därmed underlag för övergripande uppföljningar och analyser av kunskapsresultaten. Enligt rektorn efterfrågar inte huvudmannen detta.

Skolinspektionen bedömer att kvalitetsarbetet inte motsvarar skollagens krav. Eftersom inga övergripande uppföljningar och analyser genomförs avseende kunskapsresultaten och resultaten av värdegrundsarbetet saknar rektorn ett viktigt underlag för att kunna vidta åtgärder i syfte att nå ökad måluppfyllelse. Mot bakgrund av att verksamheten också har elever med hög frånvaro, att arbetet med trygghet och trivsel inte analyseras och att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd inte tillämpas utifrån den arbetsgång som gäller, visar Skolinspektionens utredning på brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Rektorn behöver tillsammans med personalen analysera kunskapsresultaten i varje ämne/kurs i relation till de nationella kunskapskraven. Rektorn behöver också se till att arbetet med normer och värden analyseras på skolenhetsnivå. Detta för att synliggöra både väl fungerande insatser och behov av förbättringsinsatser tydliggörs och leder till förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Det är en rektors roll att leda kvalitetsarbetet. Dokumentation gör det möjligt att följa skolans kvalitetsarbete över tid och se effekterna av ett utvecklingsarbete.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun en anmärkning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum. Det kan också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sundsvalls kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Som ett led i gymnasiesärskolans målinriktade arbete mot kränkande behandling se till att en plan mot kränkande behandling upprättas och

som uppfyller de krav som skollagen ställer genom att planen innehåller följande delar:

- a) en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts,
- b) slutsatser som dras utifrån aktuell kartläggning baserad på de förutsättningarna som gäller för gymnasiesärskolans elever på Åkersviks skolenhet,
- c) konkreta och uppföljningsbara åtgärder som ska genomföras under året.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje enskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete mot kränkande behandling. Huvudmannen har en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling och därför också att se till att det varje år utarbetas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Av skollagens förarbeten framgår att planen ska vara anpassad till de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Planen ska dels ta sikte på ingripanden i akuta situationer, dels avse både förebyggande och uppföljande verksamhet. Den ska innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras m.m. (prop. 2007/08:95 s. 576 f. och 2005/06:38 s. 139 f.). Enligt Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) bör planen återspegla förhållandena i verksamheten och en kartläggning ligga till grund bedömningen av vilka insatser som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling under det kommande året.

Det framgår av gymnasiesärskolans kvalitetsrapport att arbetet med trygghet är en del av den vardagliga verksamheten och lyfts i undervisningen. Intervjuade elever upplever att det är lugnt i klassrum och på skolan. De uppger också att de vet att de kan vända sig till lärare ifall de blir kränkta. Lärare uppger utifrån förda samtal med elever att eleverna är trygga och nöjda. Av intervju med elevhälsans personal framgår att personal finns i matsalen och vuxenstöd. Elever uppges inte vara kränkta av övriga gymnasieelever. Rektor

uppger att nöjdhetsundersökningen visar "bra siffror". I våras inträffade en incident, i höst är inga kränkningar rapporterade.

Det finns en plan mot kränkande behandling för Hedbergsska skolområdet. Elever i gymnasiesärskolan på Åkersviks skolenhet har fått information om planen. Varje program genomför årligen en riskbedömning utifrån resultat av eventuella inslag av kränkande behandling.

Skolinspektionen har tagit del av den plan mot kränkande behandling som gäller för Hedbergsska skolområdet, benämnd Likabehandlingsplan 2015/16. Skolinspektionen konstaterar att planen omfattar elever inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Planen beskriver inte gymnasiesärskolans verksamhet utan är allmänt hållen. Av resultaten på de kartläggningar som genomförts framgår inte vilka åtgärder som ska vidtas för att förebygga kränkande behandling inom gymnasiesärskolan på Åkersviks skolenhet.

En plan mot kränkande behandling kan i flera delar vara gemensam för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, men varje verksamheten måste utifrån en aktuell kartläggning beskriva de åtgärder som ska vidtas för att förebygga kränkande behandling. Åtgärderna ska utgå från de särskilda förutsättningar som finns i respektive verksamhet och de eventuella risker för kränkningar som kan finnas där och det faktum att elevgrupper, personal och verksamheternas uppdrag är olika. Tillsynen visar att de särskilda förutsättningar som råder i gymnasiesärskolan och de risker för kränkningar som kan finnas i anslutning till gymnasiesärskolans verksamhet inte framgår av den gemensamma planen vid Hedbergsska skolområdet. Det saknas tydliga beskrivningar av vilka insatser som gymnasiesärskolan behöver genomföra och följa upp under året. Redogörelser av hur föregående års planerade åtgärder genomförts saknas också.

Skolinspektionens bedömer att planen för att motverka kränkande behandling inte på ett tydligt sätt utgår från och behandlar verksamheterna inom gymnasiesärskolan. Eftersom den kartläggning som görs vid skolenheten inte specifikt berör gymnasiesärskolan och inga sådana specifika åtgärder heller finns angivna i den gemensamma planen mot kränkande behandling kan arbetet inte följas upp och förbättras till nästkommande år. Rektorn måste därför se till att det upprättas en årlig plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas med utgångspunkt av en kartläggning av gymnasiesärskolans behov. Vidare ska en redogörelse av hur de planerade åtgärderna genomförts tas in i efterföljande års plan. Planen behöver även anpassas utifrån hur gymnasiesärskolans personal arbetar vid förekomst av kränkande särbehandling i de fall ärendegången inte är den samma som för gymnasieskolan.

Motivering till anmärkning som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav. Eftersom ett målinriktat arbete mot kränkande behandling uppges vara fungerande och bristerna inte bedöms ha avgörande betydelse för eleverna samt att skolan förutsätts åtgärda dessa brister omgående väljer Skolinspektionen att endast meddela en anmärkning. Huvudmannen behöver inte redovisa vidtagna åtgärder till Skolinspektionen.

Ytterligare brister

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun att senast den 4 januari 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av brister

Skolinspektionen konstaterar att Sundsvalls kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

För läsåret eller för kortare tid ska det finnas ett schema som innehåller uppgifter om samtliga undervisningspass och lärare.

Författningar

3 kap. 4 § gymnasieförordningen.

Åtgärder

- Se till att det för läsåret eller för kortare tid finns ett schema som innehåller uppgifter om samtliga undervisningspass och lärare.

Motivering till bedömning av brist

Enligt gymnasieförordningen ska det för läsåret eller för kortare tid finnas ett schema som innehåller uppgifter om samtliga undervisningspass och lärare.

Av intervjuer med lärare, elevhälsans personal och rektor framkommer att elevernas scheman för hösten 2015 är klara, vecka 45 och kan då läggas in i dataprogrammet Dexter. Från höststart fram till först vecka 45 har eleverna haft scheman där undervisningspass med "kärnämnen och yrkesämnen" lagts in. Lärare uttrycker att det varit så här i flera år, vilket bekräftas av rektorn. Enligt lärare lades förslag på en form av tjänstefördelning i maj månad men schemat för eleverna var inte klart inför höstterminen. Schemat har fått göras om bland

annat på grund av att "individuella önskemål från lärare fördröjt schemaarbetet".

Huvudmannen har efter tillsynsbesöket uppgett att tidpunkten för när elevernas scheman var klara, skulle vara vecka 40.

Skolinspektionen konstaterar att det under flera år i början av höstterminerna saknats scheman vilket innebär att den verkliga omfattningen i tid som eleverna ska undervisas i inom olika kurser och av vilka lärare inte går att utläsa. Det riskerar leda till bristfälliga möjligheter för kommunen och skolenheten att redovisa elevernas garanterade undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att avsaknaden av scheman måste åtgärdas. Avsaknad av scheman riskerar leda till att eleverna inte ges den garanterade undervisningstiden.

Motivering till val av verktyg

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Undervisningen ska utformas och genomföras så att eleverna ges möjligheter att nå de nationella kunskapskrav och kravnivåer som finns för respektive ämne och ämnesområde som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen inom nationella program, samt ämnen och ämnesområden inom individuella program.

I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Arbetsplatsförlagt lärande

Skolan ska se till att elever på nationella program ges arbetsplatsförlagt lärande (APL) i minst 22 veckor under ledning av en handledare som har de kunskaper som krävs för uppdraget. APL är en central del i alla nationella program, då denna ska bidra till att eleven lär sig yrkeskulturen och blir en del av gemenskapen på en arbetsplats. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå och följa upp att så också sker. Handledaren är en central aktör i detta, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå så eleverna får adekvata arbetsuppgifter.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskrav och kravnivåer som finns för respektive ämne och ämnesområde, och i sin bedömning även beaktar sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskrav och kravnivåer och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I gymnasiesärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på gymnasiesärskolans kunskapskrav. Om en elev har läst ett ämne enligt gymnasieskolans kursplaner, tillämpas gymnasieskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, istället bedömer och utvärderar läraren elevens kunskaper utifrån krav för grundläggande kunskaper och för fördjupade kunskaper med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar. Efter avslutad utbildning på nationella och individuella program får elever ett gymnasiesärskolebevis om sin utbildning, som innehåller information om programmet, ämnesområden eller kurser som eleven har läst, betyg, elevens arbetsförlagda lärande och gymnasiesärskolearbetet.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Solweig Bäckman
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Sundsvalls gymnasiesärskola Hedbergska 4

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Sundsvalls gymnasiesärskola Hedbergiska 4

I Sundsvalls kommun lyder all utbildningsverksamhet under barn- och utbildningsnämnden och verksamheterna leds av en skoldirektör. Det finns två skolområden för Sundsvalls gymnasium, Hedbergiska och Västermalm. Varje område leds av en skolområdeschef. Det finns gymnasiesärskola inom båda dessa områden. På kommunnivå finns också ett centrum för kunskapsbildning där områdena elevhälsa och skolutveckling ingår, med var sin chef.

Gymnasiesärskolan inom Hedbergiska skolområdet leds av skolområdeschefen som också är tillförordnad rektor för Åkersviks skolenhet.

Inom Hedbergiska skolområdet bedrivs utbildning på nationella program inom gymnasiesärskolan, vilken genomförs vid Åkersviks skolenhet.

Det finns två nationella program för årskurserna 1–3, programmet för hantverk och produktion (4 elever) och programmet för hotell och restaurang och bageri (9 elever). I årskurs 4 finns nationella program för hotell och restaurang (5 elever) och för medieprogrammet (3 elever). I utbildningen ingår arbetsplatsförlagt lärande (APL).